

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar SOU 2019:6

Saco studentråd välkomnar översyner och genomlysningar av högskolans verksamhet men anser att det finns mycket att göra på området kopplat till att matcha utbildningar mot de framtida omställningarna på arbetsmarknaden, samverka med omgivande samhälle, försörjning av grundutbildning samt välinformerade studieval för att förebygga snedrekrytering.

Nedan följer studentrådets synpunkter på utredarens förslag:

5.2.5 Dialogbaserad styrning genom överenskommelser

Saco studentråd välkomnar den framåtsyftande andan som löper genom hela utredningens förslag om överenskommelser. Det är klokt att skapa ett system som ger utrymme för dialog och flexibilitet över tid och utifrån lärosätenas olika förutsättningar.

Studentrådet ser dock risker i att dessa överenskommelser kan komma att fokusera mer på direkta utvecklingsområden där lärosäten behöver bli bättre snarare än att vara framåtblickande. Samtidigt riskerar ett framåtsyftande förhållningssätt att bli allt för inriktat på forskning och förstärka de statuskillnader mellan forskning och utbildning som utredningen lyfter.

Här är det också mycket viktigt att arbetslivsrepresentanter och studentrepresentanter finns med i dialogen på ett transparent sätt med reell möjlighet att påverka beslutsgången.

6.1 Kopplingen mellan utbildning och forskning

Saco studentråd uppskattar att utredaren sätter fingret på den stora konflikt som finns i frågan om resursfördelning och statusproblematik mellan forskning och utbildning. Studentrådet anser att det behöver arbetas aktivt och sättas upp mätbara mål för att hitta modeller och tillvägagångssätt för att motverka detta inom högskolan. Däremot anser studentrådet inte att högskolan har kommit nog långt i detta arbete för att forskning och utbildning ska ha ett samlat anslag.

Saco studentråd anser att andelen basanslag till högskolan bör höjas för att fler ska ges möjlighet till tillsvidareanställning, forskarutbildning och forskning. Det är viktigt med duktiga lärare med arbetslivsanknytning inom utbildningen men det är också otroligt viktigt att det finns en hög andel forskningsaktiva lärare på så väl grundnivå som på avancerad nivå.

6.2.1 Vad ska styra utbildningsutbudets utformning?

Saco studentråd instämmer i att lärosätena ska utforma utbildningarna och att utformningen av utbildningsutbudet ska grunda sig i studenters efterfrågan, arbetslivets och samhällets behov. Däremot vill Saco studentråd återigen trycka på vikten av informerade studieval för studenter. Vi anser att utredaren bagatelliserar studenters möjligheter att få god information inför sitt studieval då utredaren hänvisar till hemsidor som ges av de myndigheter som är ansvariga för högskolan. Saco studentråd menar att detta är långt ifrån nog. Den främsta och mest konkreta åtgärden för att möjliggöra informerade studieval är att skapa incitament för högskolorna, alternativt kräva, att ta fram jämförbar information om utbildningars innehåll, kvalitet och utfall. Studera.nu är en djungel av flikar och sökvägar och antagning.se är väldigt svårt att förstå med kurs-IDn och skrivningar som knappt ens studievägledarna på lärosätena kan tolka.

Saco studentråd vill se en plattform som drivs av UHR där lärosätena är skyldiga att rapportera in jämförbar information om sina utbildningar för att studenter ska kunna göra medvetna val utifrån ett flertal faktorer, inte bara vad som ger jobb. Studentrådet tycker att den enskilda faktorn ”jobb” är för smal för att grunda ett helt framtidsval på, men idag saknas möjligheten att göra ett val utifrån flera faktorer. Denna information bör även finnas tillgänglig på flera språk.

6.2.3 Hela landets behov av utbildning

Saco studentråd tillstyrker utredarens förslag om att möjliggöra gemensamma examenstillstånd och gemensamma utbildningar som att fortsätta med arbetet som inletts med att skapa nationella och regionala samverkansarenor.

Saco studentråd instämmer med utredaren om att vissa viktiga men småskaliga utbildningar bör placeras på särskilda lärosäten så som skrivs i texten. Studentrådet anser även att det ska vara attraktivt för en akademiker att bo och arbeta i hela landet. Detta för att det oavsett var människor bor i Sverige ska finnas tillgång till utbildad personal inom så väl privat som offentlig sektor. Det är en jämlikhetsfråga.

Om det är oattraktivt att bo på en plats som så är risken att det fortfarande är oattraktivt efter examen. Strategiskt placerade utbildningar tillsammans med långsiktiga investeringar i högskoleutbildade personer som väljer att bosätta sig på glesbygden ger möjlighet till ökad samhällsservice och ökat skatteuttag för små kommuner med långa avstånd, däremot behöver hela landet hjälpas åt för att skapa incitament för akademiker att flytta till mer avlägsna och/eller glesbefolkade delar av landet.

6.5 Breddad rekrytering till utbildning

Saco studentråd vill återigen lyfta frågan om jämförbar information som kan främja presumtiva studenter oavsett föräldrars utbildningsbakgrund eller etniskt ursprung:

Den främsta och mest konkreta åtgärden för att möjliggöra informerade studieval är att skapa incitament för högskolorna, alternativt kräva, att ta fram jämförbar information om utbildningars innehåll, kvalitet och utfall. Studera.nu är en djungel av flikar och sökvägar och antagning.se är väldigt svårt att förstå med kurs-IDn och skrivningar som knappt ens studievägledarna på lärosätena kan tolka.

Saco studentråd vill se en plattform som drivs av UHR där lärosätena är skyldiga att rapportera in jämförbar information om sina utbildningar för att studenter ska kunna göra medvetna val utifrån ett flertal faktorer, inte bara vad som ger jobb. Studentrådet tycker att den enskilda faktorn ”jobb” är för smal för att grunda ett helt framtidsval på, men idag saknas möjligheten att göra ett val utifrån flera faktorer. Denna information bör även finnas tillgänglig på flera språk.

Utöver jämförbar information anser Saco studentråd att systemet för högre utbildning bör ha inbyggda incitament för att se antagning som en strategiskt viktig fråga. Idag saknas incitament för lärosäten att avsätta resurser på att använda fler antagningssätt än gymnasiebetyg och högskoleprovsresultat. Det är stelbent och främjar inte en breddad rekrytering.

Vi vill se en breddad rekrytering, genom fler vägar in i den högre utbildningen, som leder till en större mångfald i högskolan. Med incitament för att arbeta aktivt med den här frågan är Saco studentråd övertygad om att lärosätena skulle hitta sätt att möjliggöra fler vägar in i högskolan. Ett exempel är Aalto universitetet i Finland där det har byggts en högstadieskola på campusområdet. Med tydliga skolvalskretsar skulle det kunna främja utbildningssegregationen genom att minska tröskeln mellan grundskola och högre utbildning.

7. Samverkan och samhällspåverkan

Saco studentråd välkomnar ett ökat fokus på samverkan men hade önskat att det funnits mer fokus på hur samverkan ska komma studenter till gagn. Det är ett starkt fokus på forskning, vilket är bra, men studentrådet vill lyfta fram studenterna som aktiva deltagare i utvecklingen av utbildningar och forskning. En nära kontakt med arbetsmarknad och näringsliv ger studenter möjlighet att till större del ta vara på den valbarhet som finns på lärosätet, som fri kurs eller inom sina program. Det är svårare om studenten inte har haft någon kontakt med den bransch inom vilken studenten utbildar sig.

Ett sätt att skapa tydliga arenor för samverkan och dialog är att införa valbara praktikkurser på alla lärosäten. Med tydliga ramar och styrdokument skulle det utgöra en gyllene möjlighet för studenter att få kontakt med omkringliggande samhälle och kanske stanna kvar på

orten efter avslutad examen. Saco studentråd anser dock inte att en valbar praktik ska kunna genomföras innan studenten läst två terminer eller 60 hp.

9. Resurstilldelning

Resurstilldelningssystemet är i många fall en garanti för att utbildning skall hålla hög kvalitet. Trots att Saco studentråd inte är nöjda med dagens tilldelningssystem så ser studentrådet inte att utredarens förslag kommer att lösa problemen med underfinansiering av grundutbildning.

Saco studentråd ser även, som tidigare nämnt, stora risker i att lämna den interna resursfördelningen till högskolorna utan att ge vidare instruktioner. Högskolan har inte nått nog långt i att minska den statusklyfta som finns mellan forskning och utbildning och därför riskerar grundutbildningen att påverkas negativt av ett samlat anslag.

Saco studentråd anser även att prislapparna som används idag är långt ifrån optimala, då den ämnesbaserade tilldelningen har sina brister. Saco studentråd ser gärna en vidare utredning kring vilka faktorer som skall spela in när det kommer till resurstilldelning inom grundutbildningen.

Saco studentråd vill även peka på den problematik som finns kopplad till att tilldelningen baseras på en genomsnittsstudent vid högskolan. Förslaget kommer gynna smala lärosäten men riskerar att skapa interna slitningar vid större och breda högskolor med en bred mångfald av utbildningar. Därtill så finns det en problematik med att samma utbildningar med olika resurstilldelningar kommer att konkurrera med varandra på nationell nivå.

Saco studentråd står bakom att kravet kring helårsprestationer för tilldelning tas bort då intentionen av kravet har förvrängts till ekonomiska incitament att godkänna mer studenter, oavsett prestation. Genomströmningshetsen urholkar utbildningens kvalitet och är därför direkt skadlig för forskning, näringsliv och det svenska samhällets utveckling. Kravet på prestation missgynnar även det livslånga lärandet det fokuserar på examination framför individens lärande.

För Saco studentråd

Mimmi Rönnqvist
Ordförande